

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Zasady oceniania rozwiązań zadań
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny
<i>Przedmiot:</i>	Język polski
<i>Poziom:</i>	Poziom rozszerzony
<i>Formy arkusza:</i>	EPOP-R0-100, EPOP-R0-200, EPOP-R0-300, EPOP-R0-400, EPOP-R0-Q00
<i>Termin egzaminu:</i>	20 maja 2024 r.
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	28 czerwca 2024 r.

Temat 1. Określ, jaki problem podejmują Michał Głowiński, Aleksandra Okopień-Sławińska i Janusz Sławiński w podanym tekście. Zajmij stanowisko wobec rozwiązania przyjętego przez autorów, odwołując się do tego tekstu oraz do innych tekstów kultury. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 300 wyrazów.

(Michał Głowiński, Aleksandra Okopień-Sławińska, Janusz Sławiński, *Kompozycja otwarta i zamknięta*)

Wskazówki do tematu 1.

Tekst dotyczy, np.:

- kompozycji otwartej i zamkniętej
- roli/znaczenia kompozycji w utworze literackim
- zależności między typem kompozycji w utworze literackim a celami danej epoki / wizją świata / konwencjami literackimi.

Uwagi.

- 1) Określenie problemu jest pełne, jeśli praca zawiera odtworzenie problemu oraz jego interpretację, czyli:
 - wyjaśnienie, jak się rozumie problem
 - umieszczenie tego problemu w odpowiednim kontekście.
- 2) Rozważania o kompozycji mogą dotyczyć liryki, epiki i dramatu.

Wymagania egzaminacyjne 2024 ¹	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający rozumie teksty o skomplikowanej budowie; dostrzega sensy zawarte w strukturze głębokiej tekstu; rozpoznaje funkcje tekstu i środki językowe służące ich realizacji; ma świadomość kryteriów poprawności językowej.	I. (IV etap edukacyjny) poziom podstawowy. Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu [...]; 1.4) wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu, rozpoznaje zastosowane w nim środki językowe i ich funkcje w tekście; 1.5) wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym, dokonuje jego logicznego streszczenia; 3.3) zna pojęcie aktu komunikacji językowej i wskazuje jego składowe (nadawca, odbiorca, kod, komunikat, kontekst) [...]. I. (IV etap edukacyjny) poziom rozszerzony. Zdający: 1.2) twórczo wykorzystuje wypowiedzi krytycznoliterackie i teoretycznoliterackie [...].

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 1 sierpnia 2022 r. w sprawie wymagań egzaminacyjnych dla egzaminu maturalnego przeprowadzanego w roku szkolnym 2022/2023 i 2023/2024 (Dz.U. 2022 poz. 1698).

II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Zdający [...] w interpretacji tekstu wykorzystuje wiedzę o kontekstach; [...] odczytuje rozmaite sensy dzieła [...].	II. (IV etap edukacyjny) poziom podstawowy. Zdający: 1.2) określa problematykę utworu; 3.1) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (np. słowa-klucze); 3.2) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty (np. literackie, kulturowe, filozoficzne, religijne); 4.1) dostrzega związek języka z wartościami, rozumie, że język podlega wartościowaniu [...]; 4.2) dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości [...] uniwersalne. II. (IV etap edukacyjny) poziom rozszerzony. Zdający: 3.4) konfrontuje tekst literacki z innymi tekstami kultury (np. plastycznymi, teatralnymi, filmowymi).
III. Tworzenie wypowiedzi. Zdający buduje wypowiedzi o wyższym stopniu złożoności; stosuje w nich podstawowe zasady logiki i retoryki; ma świadomość własnej kompetencji językowej.	III. (IV etap edukacyjny) poziom podstawowy. Zdający: 1.1) tworzy dłuższy tekst pisany [...] zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej; 1.2) przygotowuje wypowiedź (wybiera [...] odpowiedni układ kompozycyjny, analizuje temat, wybiera formę kompozycyjną, sporządza plan wypowiedzi, dobiera właściwe słownictwo); 1.3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie).

KRYTERIA OCENY WYPOWIEDZI

A	
Określenie problemu	Sfor stanow roz przyj aut
9 Określenie problemu zgodne z tekstem i pełne	St adel teks
6 Określenie problemu zgodne z tekstem, ale niepełne	St adel tekstu,
3 Określenie problemu częściowo zgodne z tekstem	St cz adel
0 Brak określenia problemu lub problem niezgodny z tekstem	Brak s st niead

Uwagi.

- 1) Jeśli w kategorii **A praca uz**
- 2) Jeśli w kategorii **A praca uz**
- 3) Jeśli praca składa się z mni
- 4) Pojawienie się błędu kardyr

ENTACYJNEJ (MAKSYMALNIE 40 PUNKTÓW)

	C	D	E	F	G	H
nie obec ia rzez tu	Poprawność rzeczowa	Zamysł kompozycyjny	Spójność lokalna	Styl tekstu	Poprawność językowa	Poprawność zapisu
o do ne	2 Brak błędów rzeczowych	6 Kompozycja funkcjonalna	2 Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczące zaburzenia spójności	4 Styl stosowny	4 Brak błędów lub nieliczne błędy nierażące	4 Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące
o do pełne		3 Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	1 Znaczące zaburzenia spójności	2 Styl częściowo stosowny	2 Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące	2 Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące
o o do						
ka lub o e do	0 Jeden błąd lub więcej błędów rzeczowych	0 Brak zamysłu kompozycyjnego	0 Wypowiedź niespójna	0 Styl niestosowny	0 Liczne błędy rażące	0 Liczne błędy rażące

0 punktów, egzaminator **nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach**.
0 punkty, a w kategorii **B – 0 punktów**, egzaminator **nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach**.
0 słów, egzaminator **przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C**.
 dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów.

Objaśnienia dotyczące oceny

A. Określenie problemu. Z oceniane jest, czy uczeń ten problem. Określenie problemu

Określenie problemu uważa się za:

- **pełne**, jeśli praca zawiera problem w odpowiedzi historycznymi uwarunkowaniami
- **niepełne**, jeśli praca
- **częściowo zgodne z**

B. Sformułowanie stanowiska

Uczeń powinien **omówić i ocenić** swoje stanowisko wobec rozwiązania przyjętego

Sformułowanie stanowiska uważa się za:

- **częściowo adekwatne**
- **pełne**, gdy zawiera ono uzasadniające stanowisko
- **niepełne**, kiedy brak

C. Poprawność rzeczową ocenia się na podstawie sformułowania stanowiska w

Błąd kardynalny to błąd rzeczowy w interpretacyjnym przywołaniu

D. Kompozycja oceniana jest pod względem gatunkiem wypowiedzi. Należy zwrócić uwagę na niezbędne dla jasnego sformułowania i konsekwentnie uporządkowanie

Kompozycja jest **funkcjonalna**, jeśli jest realizowana w tekście funkcjonalnie.

Wagę zaburzenia funkcjonalności stanowi, czy uczeń swoją myśl, uznaje się za nie w zakończeniu wcześniejszy

Wypowiedzi argumentacyjnej

Uczeń powinien zrozumieć, jaki problem podejmuje autor w przedstawionym fragmencie tekstu oraz sformułować swoje stanowisko, oceniane ze względu na to, czy jest **zgodne z tekstem** i czy jest **pełne**.

Uczeń powinien odtworzyć problem (np. w postaci pytania), jak i jego interpretację, czyli umieszczenie tego w kontekście. Interpretacja problemu powinna być uzasadniona (np. wagę problemu można uzasadnić jego znaczeniem lub współczesnymi implikacjami).

Uczeń powinien ocenić trafność interpretacji rozpoznanego problemu.

Uczeń, jeśli zdający nie w pełni rozpoznaje problem główny lub wydobywa z tekstu tylko problem drugorzędny.

Stosunek stanowiska do rozwiązania przyjętego przez autora tekstu.

Stosunek zaproponowane przez autora w przedstawionym tekście. Sformułowanie stanowiska zdającego autora tekstu jest oceniane ze względu na to, czy jest **adekwatne do tekstu** i czy jest **pełne**.

Stosunek do rozwiązania przyjętego przez autora tekstu uważa się za:

Stosunek, gdy zniekształca rozwiązanie proponowane przez autora.

Uczeń powinien ocenić trafność odwołań do innych tekstów kultury i argumentów.

Uczeń, jeśli odwołania do innych tekstów kultury uzasadniają stanowisko zdającego.

Uczeń, jeśli na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na ocenę stosunku przyjętego przez autora tekstu uważa się za usterki, a nie błędy rzeczowe.

Uczeń, jeśli odwołujący się do nieznajomości (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, oraz (2) kontekstu z zdającego.

Uczeń, jeśli pod względem **funkcjonalności segmentacji i uporządkowania tekstu** zgodnie z wybranym przez zdającego pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy oraz akapity i argumenty a stanowiska i uzasadniających je argumentów, a także czy wyodrębnione części i akapity są logicznie z sobą i z innymi powtórzeniami).

Uczeń, jeśli podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek są ściśle powiązane z porządkiem treści merytorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest

Uczeń, jeśli ocenia egzaminator na podstawie całości pracy (np. brak zakończenia w pracy, w której uczeń jasno rozwija swoje stanowisko, natomiast brak rozdzielenia interpretacji problemu od interpretacji rozwiązania lub podważenie argumentów – za znaczne zaburzenie).

E. Spójność lokalną ocenia sąsiedztwie zdaniami w akap ze sobą ani logicznie, ani gra

F. Styl tekstu ocenia się ze

Styl uznaje się za:

- **stosowny**, jeśli zach gatunku wypowiedzi, sporadyczne odstęp
- **częściowo stosowny**, np. w wypowiedzi poj metaforyka. Mieszani
- **niestosowny**, jeśli w Styl wypracowania ni

G. Poprawność językowa o fleksyjnych i stylistycznych.

Błąd stylistyczny to konstruk w jakim tekst jest pisany, np. składniowe.

Błędów logicznych nie uznaje

H. Poprawność zapisu ocer tekstu) oraz ich **wagę** (błędy interpunkcyjnej w zapisie słó i klasyfikacja błędów interpur

podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim naczne zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych nie (potok luźnych myśli, skojarzeń).

na **stosowność**.

jest zasada *decorum* (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez ucznia egzaminacyjnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszcza się drobne, stosowności.

y wypowiedzi, w której zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu, ię wyrazy i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna h stylów wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne.

ż zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy. yć zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

jest ze względu na **liczbę** i **wagę** błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych,

na z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, ona metafora, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub

błędy stylistyczne.

ę względu na **liczbę** błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości nierażące). Za **błąd rażący** uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub z o wysokiej frekwencji. Ewentualne wątpliwości rozstrzygają ustalenia Rady Języka Polskiego h Jerzego Podrackiego.

Temat 2. Dokonaj interpretacji porównawczej podanych tekstów. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 300 słów.

(Beata Obertyńska, *Jak kreć...* i Wisława Szymborska, *Do serca w niedzielę*)

Wskazówki do tematu 2.

- W realizacji zadania istotne jest porównywanie (najlepiej równoległe) obu tekstów.
- Jeśli zdający podejmuje się interpretacji najpierw pierwszego tekstu, to interpretując drugi tekst, powinien nawiązywać w swoim porównaniu do pierwszego tekstu.
- Krótkie, dwu- czy trzyzdaniowe porównanie utworów literackich na końcu wypracowania jest niewystarczające.

Wymagania egzaminacyjne 2024	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający rozumie teksty o skomplikowanej budowie; dostrzega sensy zawarte w strukturze głębokiej tekstu; rozpoznaje funkcje tekstu i środki językowe służące ich realizacji; ma świadomość kryteriów poprawności językowej.	I. (IV etap edukacyjny) poziom podstawowy. Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu [...] oraz wydzielonych przez siebie fragmentów; 1.2) [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte; 2.1) szuka literatury przydatnej do opracowania różnych zagadnień. I. (III etap edukacyjny). Zdający: 1.11) czerpie dodatkowe informacje z przypisu.
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Zdający stosuje w analizie podstawowe pojęcia z zakresu poetyki; w interpretacji tekstu wykorzystuje wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany; poznaje niezbędne dla lektury fakty z historii literatury i innych dziedzin humanistyki; odczytuje rozmaite sensy dzieła; dokonuje interpretacji porównawczej.	II. (IV etap edukacyjny) poziom podstawowy. Zdający: 1.2) określa problematykę utworu; 1.3) rozpoznaje konwencję literacką [...]; 2.1) wskazuje zastosowane w utworze środki wyrazu artystycznego i ich funkcje [...]; dostrzega w czytanych utworach cechy charakterystyczne określonej epoki; 2.2) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania świata przedstawionego i bohatera ([...] sytuacja liryczna [...]); 2.3) porównuje utwory literackie [...] (dostrzega cechy wspólne i różne); 3.1) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (np. słowa-klucze, wyznaczniki kompozycji); 3.2) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty (np. literackie, kulturowe, filozoficzne, religijne);

	3.3) porównuje funkcjonowanie tych samych motywów w różnych utworach literackich; 4.2) dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości [...] uniwersalne; 4.3) dostrzega w świecie konflikty wartości [...] oraz rozumie źródła tych konfliktów. II. (IV etap edukacyjny) poziom rozszerzony. Zdający: 2.1) wskazuje związki między różnymi aspektami utworu (estetycznym, etycznym i poznawczym); 2.2) dostrzega przemiany konwencji i praktykę ich łączenia [...]; 2.3) rozpoznaje aluzje literackie i symbole kulturowe [...] oraz ich funkcję ideową i kompozycyjną, a także znaki tradycji; 2.5) rozpoznaje i charakteryzuje styl utworu [...]; 3.1) dostrzega i komentuje estetyczne wartości utworu literackiego; 3.2) przeprowadza interpretację porównawczą utworów literackich; 4. [...] wskazuje różne sposoby wyrażania wartościowań w tekstach.
III. Tworzenie wypowiedzi. Zdający buduje wypowiedzi o wyższym stopniu złożoności; stosuje w nich podstawowe zasady logiki i retoryki; ma świadomość własnej kompetencji językowej.	III. (IV etap edukacyjny) poziom podstawowy. Zdający: 1.1) tworzy dłuższy tekst pisany [...] zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej; 1.2) przygotowuje wypowiedź (wybiera [...] odpowiedni układ kompozycyjny, analizuje temat, wybiera formę kompozycyjną, sporządza plan wypowiedzi, dobiera właściwe słownictwo); 1.3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki lub retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie).

KRYTERIA OCENY INTERPRETACJI

A	Uzasadnienie interpretacji
6 Konceptcja niesprzeczna z utworami i spójna	Uzasadnienie trafne i pogłębione
4 Konceptcja niesprzeczna z utworami i częściowo spójna	Uzasadnienie trafne i niepełne
2 Konceptcja częściowo sprzeczna z utworami	Uzasadnienie częściowe
0 Konceptcja sprzeczna z utworami lub brak koncepcji	Brak argumentów uzasadniających interpretację porównawczą

Uwagi.

- 1) Jeśli w kategorii **A** praca
- 2) Jeśli w kategorii **A** praca
- 3) Jeśli praca składa się z **n**
- 4) Pojawienie się **błędu** kar

KRYTERIA OCENY TREŚCI (MAKSYMALNIE 40 PUNKTÓW)

	C	D	E	F	G	H
	Poprawność rzeczowa	Zamysł kompozycyjny	Spójność lokalna	Styl tekstu	Poprawność językowa	Poprawność zapisu
1	2 Brak błędów rzeczowych	6 Kompozycja funkcjonalna	2 Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójności	4 Styl stosowny	4 Brak błędów lub nieliczne błędy nierażące	4 Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące
2				2 Styl częściowo stosowny	2 Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące	2 Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące
3		3 Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	1 Znaczne zaburzenia spójności			
4	0 Jeden błąd lub więcej błędów rzeczowych	0 Brak zamysłu kompozycyjnego	0 Wypowiedź niespójna	0 Styl niestosowny	0 Liczne błędy rażące	0 Liczne błędy rażące

0 punktów, egzaminator **nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.**

2 punkty, a w kategorii **B – 0 punktów**, egzaminator **nie przyznaje punktów w pozostałych**

300 słów, egzaminator **przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.**

tego dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje **0 punktów.**

Objaśnienia dotyczące oce

A. Koncepcja interpretacji |
ustalenia pewnych obszarów
Koncepcja jest oceniana ze v

Koncepcja jest:

- **niesprzeczna z utworami** a nie drugorzędne.
- **częściowo sprzeczna z** obszary są dla tekstów c
- **całkowicie sprzeczna z**

Koncepcja jest:

- **spójna**, gdy wypowiedź utworów.
- **częściowo spójna**, gdy interpretacyjnej.
- **niespójna**, gdy wypowie interpretacji).

Brak koncepcji to brak wskaz

B. Uzasadnienie interpreta

Uzasadnienie **trafne** zawiera **utworów**. Argumenty muszą

Uzasadnienie jest:

- **częściowo trafne**, jeśli v pojawi się przynajmniej j
- **pogłębione**, jeśli znajdu filozoficznym, kulturowyr
- **niepogłębione**, gdy wsz

C. Poprawność rzeczową o koncepcję interpretacyjną uw

Błąd kardynalny to błąd rze interpretacyjnego przywołane

pretacji porównawczej

awczej jest efektem poszukiwania przez zdającego sensów wynikających z zestawienia tekstów i wymaga ania, w których szuka się podobieństw i/lub różnic między utworami, a następnie wyciąga z tego wnioski. na to, czy jest **niesprzeczna z utworami** i czy jest **spójna**.

znajduje potwierdzenia w obu tekstach, przy czym porównywane obszary są dla tekstów trafne i istotne,

ni, jeśli jedynie we fragmentach (lub fragmencie) znajduje potwierdzenie w tekstach lub porównywane dne.

mi, jeśli nawet we fragmentach (lub fragmencie) nie znajduje potwierdzenia w tekstach.

ob wystarczający dla uzasadnienia tezy/hipotezy interpretacyjnej obejmuje i łączy w całość sensy obu

edż obejmuje i łączy sensy obu utworów, ale w sposób niewystarczający dla uzasadnienia tezy/hipotezy

nuje sensy każdego tekstu, ale ich nie łączy (tzn. wypowiedź składa się z dwóch niepowiązanych ze sobą

sady zestawienia utworów.

ceniane ze względu na to, czy jest **trafne** i czy jest **pogłębione**.

nie **powiązane z tekstami argumenty na rzecz odczytania sensów wynikających z zestawienia** z ze sfunkcjonalizowanej analizy, to znaczy wywodzić się z formy lub/i treści tekstów.

– oprócz argumentów niepowiązanych z tekstami lub/i niewynikających ze sfunkcjonalizowanej analizy – gument powiązany z tekstami i wynikający ze sfunkcjonalizowanej analizy.

ardzenie nie tylko w tekstach, ale także w kontekstach (np. biograficznym, historycznoliterackim, ący powinien choć częściowo rozwinąć przywołany kontekst, aby uzasadnić jego pojawienie się.

rgumenty są sfunkcjonalizowane, ale zdający przywołał je tylko z tekstów albo tylko z kontekstów.

ę na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na za usterki, a nie błędy rzeczowe.

wiadający o nieznamości (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, oraz (2) kontekstu z zdającego.

D. Kompozycja oceniana jest gatunkiem wypowiedzi. Należy pamiętać, że niezbędne dla jasnego przedłożenia są logiczne oraz konsekwentne.

Kompozycja jest **funkcjonalna**, jeśli jest realizowana w tekście funkcjonalnie.

E. Spójność lokalną ocenia się w sąsiedztwie zdaniami w akapicie, a nie logicznie, ani gramatycznie.

F. Styl tekstu ocenia się ze względu na

Styl uznaje się za:

- **stosowny**, jeśli zachowa wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, odstępstwa od stosowności;
- **częściowo stosowny**, jeśli w wypowiedzi pojawiają się elementy;
- **niestosowny**, jeśli wypowiedzi.

Styl wypracowania nie musi być

G. Poprawność językowa ocenia się w fleksyjnych i stylistycznych.

Błąd stylistyczny to konstrukcja, w jakim tekst jest pisany, np. składniowe. Błędów logicznych

H. Poprawność zapisu ocenia się w tekście oraz ich **wagę** (błędy interpunkcyjne w zapisie słów i klasyfikacja błędów interpunkcyjnych).

zgodnie z wybrany przez ucznia pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy oraz akapity koncepcji interpretacyjnej i uzasadniających ją argumentów, a także czy wyodrębnione części i akapity są uporządkowane (bez luk i zbędnych powtórzeń).

podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści merytorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest

podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie. Znaczące zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą (potok luźnych myśli, skojarzeń).

na **stosowność**.

Zasada *decorum* (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez ucznia gatunku wypowiedzi, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszcza się drobne, sporadyczne

wypowiedzi, w której zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu, np. mieszanie języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka. Błąd uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne.

Wypowiedzi np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy.

Błąd związany z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

Błąd jest ze względu na **liczbę** i **wagę** błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych,

zgodnie z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, np. nadmierne powtórzenia, metaforyka, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub błędy stylistyczne.

Ze względu na **liczbę** błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości wypowiedzi). Za **błąd rażący** uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej z wysoką częstotliwością. Ewentualne wątpliwości rozstrzygają ustalenia Rady Języka Polskiego z 2018 r. Jerzego Podrackiego.

USTALENIA DOTYCZĄCE BŁĘDÓW ORTOGRAFICZNYCH W PRACACH MATURALNYCH Z JĘZYKA POLSKIEGO

Komisja Dydaktyczna Rady Języka Polskiego ustaliła, że podstawą podziału błędów ortograficznych na błędy rażące i błędy drugorzędne są reguły ortograficzne. Do błędów ortograficznych rażących zaliczono:

- błędy w zakresie pisowni wyrazów z ó-u, rz-ż (w tym wyjątki od pisowni rz po spółgłoskach), ch-h;
- błędy w zakresie pisowni *nie* z różnymi częściami mowy;
- błędy pisowni zakończeń -ji, -ii, -i;
- błędy w pisowni wielką i małą literą (z wyjątkiem pisowni przymiotników dzierżawczych);
- błędy w zakresie pisowni cząstki -by z osobowymi formami czasownika;
- błędy w zapisie przedrostków roz-, bez-, wes-, wz-, ws-;
- błędy w pisowni nosówek (ą, ę) oraz połączeń om, on, em, en.

Pozostałe odstępstwa od reguł ortograficznych, w tym m.in.: pisownię wyrazów przymkowych, dzielenie wyrazów przy przenoszeniu do nowej linii, pisownię zakończeń -ski, -cki, -dzki, -stwo, -wstwo; pisownię przedrostków z-, s-, ś-; pisownię -by z pozostałymi częściami mowy postanowiono traktować jako błędy drugorzędne.

USTALENIA DOTYCZĄCE BŁĘDÓW INTERPUNKCYJNYCH W PRACACH MATURALNYCH Z JĘZYKA POLSKIEGO

1. Rażące błędy interpunkcyjne:

- a) postawienie jakiegokolwiek znaku interpunkcyjnego na początku wiersza
- b) brak znaku interpunkcyjnego (głównie: kropki, wykrzyknika, pytajnika) na końcu wypowiedzenia pojedynczego lub złożonego
- c) pominięcie przecinka w wypowiedzeniu złożonym, w którym części składowe są połączone bezpośrednio (np. *On idzie do kina, ja zostaję w domu.*)
- d) pominięcie przecinka w wypowiedzeniu złożonym podrzędnie – przed spójnikiem (również z przyimkiem), zaimkiem, a także przed częścią nadrzędną (np. *Idź tam, dokąd ci każą.*)
- e) pominięcie przecinka przed imiesłowem zakończonym na -ąc, -szy
- f) pominięcie pierwszego przecinka (lub obu) w wypowiedzeniu złożonym podrzędnie z częścią składową wplecioną (z tzw. zdaniem albo wyrażeniem wtrąconym) (np. *Auto, które oglądał, było za drogie.*)
- g) w wypowiedzeniu złożonym współrzędnie – pominięcie przecinka przed spójnikami przeciwstawnymi, wynikowymi, synonimicznymi (czyli włącznymi), np. *ale, lecz, jednak, więc, dlatego, czyli, to jest, to znaczy*, a także postawienie przecinka przed spójnikami łącznymi, rozłącznymi, wyłączającymi, np. *i, oraz, albo, lub, ani, ni*. Te same przepisy obowiązują w wypowiedzeniu pojedynczym – między składnikami połączonymi spójnikami
- h) pominięcie przecinka w zdaniu złożonym porównawczym (np. *Jest mądrzejszy, niż myślałam.*)
- i) postawienie dwukropka, przecinka lub średnika po skrócie, po którym należy postawić kropkę, także po takim skrócie, po którym kropki się nie stawia
- j) brak kropki po skrócie, po którym należy ją postawić, lub postawienie kropki po skrócie, po którym jej się nie stawia

- k) brak przecinka między jednorodnymi (równorzędnymi) składnikami (częściami zdania) szeregu, którego części składowe nie są połączone spójnikami, a także brak spójnika między składnikami powtórzonymi (np. *Kupiła w sklepie mąkę, cukier i inne produkty.*)
 - l) brak dwukropka przed przytoczeniem cudzych lub własnych słów
 - m) brak dwukropka przy wymienianiu tytułu dzieła, nazwy, terminu, jeżeli nie są one w tekście w inny sposób wyróżnione (np. kursywą lub cudzysłowem)
 - n) brak myślnika (otwierającego i zamykającego), ujmującego wyrazy lub wypowiedzenia wtrącone (*Uwaga: tę samą funkcję pełnią nawiasy albo przecinki*)
 - o) brak myślników (lub myślnika) wydzielających człony wtrącone w cytowany tekst oraz tekst odautorski w partiach dialogowych
 - p) brak cudzysłowu w tytułach publikacji, cytowanych wyrazach, zdaniach i wyrażeniach, jeżeli nie są one wyróżnione inaczej (np. kursywą).
2. Trzy błędy interpunkcyjne drugorzędne liczone są jako jeden błąd rażący.

INFORMACJA O ZASADACH OCENIANIA PRAC Z JĘZYKA POLSKIEGO UCZNIÓW ZE STWIERDZONYMI DYSFUNKCJAMI

W pracy maturalnej z języka polskiego autorstwa zdającego, u którego stwierdzono dysleksję i dysortografię, nie należy uwzględniać w ocenie następujących błędów:

- a) zmienionej kolejności liter w wyrazach,
- b) wstawionych dodatkowo liter w wyrazie, opuszczonych lub przestawionych liter,
- c) opuszczonego początku lub końca wyrazu,
- d) występowania w wyrazach głosek dźwięcznych zamiast bezdźwięcznych i odwrotnie,
- e) mylenia głosek „l” i „j”, głosek nosowych z końcówką fleksyjną, np.: *ę-em, ą-om*,
- f) mylenia przedrostków z przyimkami, np.: *pode szły*; błędnego zapisywania przyimków z rzeczownikami i przysłówkami, np.: *wklasie, zachwilę, napewno*,
- g) niewłaściwego zapisu spółgłosek miękkich, np.: *rosinie* zamiast *rośnie*, *skosiny* zamiast *skośny*,
- h) błędnego stosowania lub niestosowania znaków interpunkcyjnych.